

صورت‌های مالی^۱ طبقه‌بندی شده

هدفهای رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر خواهد توانست:

- ۱- برخی از صورت‌های مالی اساسی را به صورت طبقه‌بندی شده تنظیم نماید.
- ۲- هزینه‌های عملیاتی و غیرعملیاتی را توضیح دهد.
- ۳- انواع داراییها و بدهیها را توضیح دهد.
- ۴- ترازنامه طبقه‌بندی شده را به شکل گزارش تهیه نماید.
- ۵- ترازنامه طبقه‌بندی شده را به صورت (T) تنظیم کند.

۱۱- صورت‌های مالی طبقه‌بندی شده

در طی فصول گذشته با چرخه عملیات حسابداری آشنا شدید که یکی از مراحل آن تهیه صورت‌های مالی در پایان دوره مالی است. در این فصل با نحوه تنظیم صورت‌های مالی طبقه‌بندی شده آشنا خواهید شد.

۱-۱- صورت سود و زیان (طبقه‌بندی شده)

صورت سود و زیان نتیجه فعالیت‌های یک دوره مالی را نشان می‌دهد که شامل درآمد و هزینه‌های مؤسسه می‌باشد. صورت سود و زیان باید طوری تنظیم شود که درآمدهای هر قسمت یا دایره را جدا از سایر دواير نشان دهد. به این ترتیب که هزینه‌های هر قسمت یا دایره به تفکیک همراه با سرفصل‌های مناسب و درست، واقعیت را بیان کند، تا بدین وسیله بتوان نسبت به کارایی مدیران هر قسمت اظهار نظر کرد و یا احیاناً نکات ضعف را مشخص و در رفع آنها اقدام نمود. در مؤسسه‌ای که به امر خرید و فروش کالا مبادرت می‌ورزند صورت سود و زیان به شکل صفحه بعد می‌باشد:

۱- صورت‌های مالی شامل ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجوه نقد، صورت سود و زیان جامع و یادداشتهای توضیحی صورت‌های مالی می‌باشند که در این فصل فقط ترازنامه و صورت سود و زیان مطرح می‌شود.

شرکت .....

صورت سود و زیان

برای سال مالی / دوره مالی ... ماهه و ... روزه ... منتهی به ۲۹ اسفند ماه .....

××××	فروش خالص / درآمد حاصل از ارائه خدمات
×××	کسر می شود: بهای تمام شده کالای فروش رفته / خدمات ارائه شده
××××	سود (زیان) ناخالص
<hr/>	
	کسر می شود - هزینه های عملیاتی:
××	هزینه های توزیع و فروش
×××	هزینه های عمومی و اداری
×××	جمع هزینه های عملیاتی
××××	سود (زیان) عملیاتی
<hr/>	
	اضافه (کسر) می شود - سایر درآمدها و هزینه ها:
×	درآمدهای غیر عملیاتی
×	هزینه های غیر عملیاتی
×	خالص سایر درآمدها (هزینه ها)
××××	سود (زیان) خالص قبل از کسر مالیات
×××	کسر می شود: مالیات بر درآمد
××××	سود (زیان) خالص
<hr/>	
<hr/>	

همان طور که ملاحظه می شود، این صورت از سه قسمت کلی تشکیل شده است:

۱- سود یا زیان ناخالص: از تفاضل بهای تمام شده کالای فروش رفته، یا خدمات ارائه شده با فروش خالص یا درآمد حاصل از ارائه خدمات به دست می آید.

(بهای تمام شده کالای فروش رفته یا خدمات ارائه شده) - (فروش خالص یا درآمد حاصل از ارائه خدمات) = سود (زیان) ناخالص

۲- سود یا زیان عملیاتی: در قسمت دوم صورت سود و زیان، کل هزینه های عملیاتی مؤسسه اعم از هزینه های توزیع و فروش و هزینه های عمومی و اداری از سود ناخالص کسر می شود تا سود (زیان) عملیاتی به دست آید.

۳- سود (زیان) خالص قبل از کسر مالیات: در قسمت سوم صورت سود و زیان که اختصاص به درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی دارد، تفاضل هزینه ها و درآمدهای غیر عملیاتی به سود یا زیان عملیاتی اضافه می گردد و نتیجه آن سود یا زیان قبل از کسر مالیات خواهد بود که در صورت وجود داشتن سود، مالیات مربوط از آن کسر خواهد شد (سود خالص پس از کسر مالیات). این مانده نیز در مؤسسات انفرادی به سرمایه مالک انتقال می یابد و در شرکتها برای تقسیم در بین شرکا و یا سهامداران به حساب

تقسیم سود (سود و زیان انباشته) منتقل می‌گردد.

در اینجا به توضیح برخی از اصطلاحات رایج حسابداری که در صورت سود و زیان ذکر گردیده است می‌پردازیم:
هزینه‌های عملیاتی: هزینه‌های عملیاتی بهای اشیاء و خدماتی است که برای اداره امور مؤسسه و تحصیل درآمد یا سود به کار رفته و به مصرف رسیده است و باعث استمرار فعالیت مؤسسه می‌گردد. این هزینه‌ها، شامل دو قسمت هزینه‌های توزیع و فروش و هزینه‌های اداری یا عمومی می‌باشد:

هزینه‌های توزیع و فروش: مخارج مربوط به فروش کالا است، که بعضی از اقلام آن رابطه مستقیم با حجم فروش دارد، مانند هزینه حق العمل فروش، هزینه اجاره فروشگاه، هزینه استهلاک اثاثه فروشگاه، هزینه ملزومات فروشگاه و سایر هزینه‌های فروشگاه.
هزینه‌های اداری و عمومی: مخارجی است که به‌طور کلی صرف امور اداری و عمومی مؤسسه می‌گردد و نمی‌توان آن را به حساب هزینه‌های فروش منظور کرد، مانند هزینه ملزومات اداری، هزینه حقوق کارمندان اداری، هزینه اجاره بخش اداری، هزینه بیمه عمومی (غیر از فروشگاه و فروش) و سایر هزینه‌های اداری.

هزینه‌ها و درآمدهای غیر عملیاتی: هزینه‌های غیر عملیاتی (فرعی) مخارجی است که برای اهداف اصلی و عادی مؤسسه به مصرف نمی‌رسند مانند هزینه‌های مالی و سایر هزینه‌های فرعی. و درآمدهای غیر عملیاتی، درآمدهای حاصل از فعالیت‌های غیر اصلی و اتفاقی مؤسسه می‌باشد مانند درآمد مالی و سود ناشی از سرمایه‌گذاری در سایر مؤسسات و سایر درآمدهای اتفاقی و غیر عملیاتی.

مالیات: مالیات، بخشی از درآمدهای دولت است که از اشخاص حقیقی یا حقوقی دریافت می‌گردد که پس از محاسبه سود برابر قانون مالیات‌های مستقیم محاسبه و ثبت زیر انجام می‌شود:

××× خلاصه سود و زیان

××× ذخیره مالیات (مالیات پرداختنی)

بابت ثبت مالیات بر سود مؤسسه

ثبت پرداخت آن به صورت زیر خواهد بود.

××× ذخیره مالیات (مالیات پرداختنی)

××× موجودی نقد

بابت پرداخت مالیات

طبق ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم (۱۳۸۰) سود شرکت پس از کسر معافیت‌های مقرر در قانون مشمول ۲۵٪ مالیات است و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مشمول ۲۲/۵٪ مالیات هستند.

۲-۱۱- ترازنامه طبقه‌بندی شده

در استانداردهای حسابداری که به‌طور رسمی از طرف سازمان حسابرسی^۱ منتشر گردیده و از ۱۳۸۰/۱/۸ به بعد لازم الاجراست، اعلام شده است که به استثنای اولین سال ترازنامه صورت سود و زیان باید به‌صورت مقایسه‌ای با سال قبل آن تهیه و ارائه گردد و در این راستا، صورت سود و زیان نمونه و ترازنامه نمونه نیز ارائه داده است.
در این بخش ترازنامه به‌صورت عادی (غیرمقایسه‌ای) ارائه می‌گردد در زیر ترازنامه طبقه‌بندی شده مؤسسه فردی به دو صورت گزارشی و به صورت (T) ارائه می‌گردد.

۱- سازمان حسابرسی یکی از سازمانهای وزارت اقتصاد و دارایی می‌باشد که برابر قانون، عهده‌دار تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی است.

الف – ترازنامه به شکل گزارش

مؤسسه ...

ترازنامه

در تاریخ ۱۳XX/۱۲/۲۹

داراییها:

داراییهای جاری:

×××	موجودی نقد (صندوق / بانک)
×××	حسابها و اسناد دریافتی تجاری
×××	سایر حسابها و اسناد دریافتی
×××	موجودی مواد و کالا
×××	سفارشهای مواد و کالا (کالای در راه)
×××	پیش پرداختها

××××

جمع داراییهای جاری

داراییهای غیرجاری:

×××	سرمایه گذاریهای بلندمدت
×××	داراییهای ثابت مشهود (پس از کسر استهلاک انباشته)
×××	داراییهای نامشهود
×××	سایر داراییها

××××

جمع داراییهای غیرجاری

×××××

جمع کل داراییها

بدهیها و سرمایه:

بدهیهای جاری:

×××	حسابها و اسناد پرداختی تجاری
×××	سایر حسابها و اسناد پرداختی
×××	پیش دریافت از مشتریان
×××	ذخیره مالیات بر درآمد (مالیات پرداختی)
×××	حصه جاری وام بلند مدت

××××

جمع بدهیهای جاری

بدهیهای بلند مدت:

×××	حسابها و اسناد پرداختی بلندمدت
×××	وام بلند مدت
×××	ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان
<u>××××</u>	جمع بدهیهای بلند مدت
×××××	جمع بدهیها
××××	سرمایه پایان دوره مالک
<u>×××××</u>	جمع کل بدهیها و سرمایه

ب - ترازنامه به شکل (T)

مؤسسه ...
ترازنامه
در تاریخ ۱۳XX/۱۲/۲۹

	داراییها:
بدهیها و سرمایه:	داراییهای جاری:
بدهیهای جاری:	موجودی نقد
×××	×××
حسابها و اسناد پرداختی تجاری	حسابها و اسناد دریافتی تجاری
×××	×××
سایر حسابها و اسناد پرداختی	سایر حسابها و اسناد دریافتی
×××	×××
پیش دریافت از مشتریان	موجودی مواد و کالا
×××	×××
ذخیره مالیات بر درآمد (مالیات پرداختی)	سفارشیهای مواد و کالا (کالای در راه)
×××	×××
حصه جاری وام بلند مدت	پیش پرداختها
<u>×××</u>	<u>×××</u>
جمع بدهیهای جاری	جمع داراییهای جاری
××××	××××
بدهیهای بلندمدت:	داراییهای غیر جاری:
حسابها و اسناد پرداختی بلندمدت	سرمایه گذارهای بلندمدت
×××	×××
وام بلند مدت	داراییهای ثابت مشهود (پس از کسر استهلاك
×××	انباشته)
<u>×××</u>	×××
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	داراییهای نامشهود
جمع بدهیهای بلندمدت	سایر داراییها
××××	<u>×××</u>
جمع بدهیها	جمع داراییهای غیر جاری
××××	××××
سرمایه پایان دوره مالک	جمع داراییها
<u>××××</u>	<u>××××</u>
جمع بدهیها و سرمایه	جمع داراییها
<u>×××××</u>	<u>×××××</u>

۳-۱۱- توضیحات و تعاریف لازم

دارایی جاری: به اقلامی از داراییهای مؤسسه اطلاق می‌شود که یا نقد است و یا در آینده نزدیک در جریان فعالیتهای عادی مؤسسه به موجودی نقد تبدیل می‌شوند، به عبارت دیگر می‌توان گفت، دارایی جاری به آن دسته از داراییها اطلاق می‌شود که موجودی نقد بوده (صندوق و بانک) و یا اینکه ظرف یک سال تبدیل به موجودی نقد شده (حسابهای دریافتی و اسناد) و یا فروخته شده (کالا) و یا مصرف گردیده (ملزومات) و بالاخره به علت مرور زمان و یا انجام تعهد منقضی گشته است (پیش پرداختها).

دارایی غیر جاری:

دارایی ثابت مشهود: به آن دسته از داراییها اطلاق می‌گردد که به طور نسبی یا طبیعی دوام و ثبات زیادی دارند و در عملیات مؤسسات تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرند و به منظور فروش تحصیل نگردیده و معمولاً همه به جز زمین، استهلاک پذیرند. دارایی نامشهود: به آن دسته از داراییها اطلاق می‌گردد که ماهیت فیزیکی نداشته اما دارای ارزش اقتصادی بوده و برای دارنده آن حقی ایجاد می‌نماید مانند حق سرقفلی، حق امتیاز و حق نشر و ...

سرمایه‌گذاری بلند مدت: به طبقه‌ای از سرمایه‌گذاری گفته می‌شود که به قصد استفاده مستمر در فعالیت‌های واحد تجاری نگهداری شود. در حقیقت یک سرمایه‌گذاری زمانی یک دارایی غیر جاری محسوب می‌شود که قصد نگهداری آن برای مدت طولانی به وضوح قابل اثبات باشد.

بدهی جاری: تعهداتی است که در آینده نزدیک و معمولاً از محل داراییهای جاری پرداخت می‌شوند و یا در ازای انجام خدمات تسویه می‌شوند، مانند حسابهای پرداختی، هزینه‌های پرداختی، اسناد پرداختی کوتاه مدت، پیش دریافتها و ... . بدهی بلندمدت: تعهداتی است که معمولاً سررسید پرداخت آنها بیش از یک سال از تاریخ تنظیم ترازنامه است یعنی در آینده نسبتاً دور پرداخت می‌شوند، مانند وامهای بلند مدت، اسناد پرداختی بلند مدت و ... .

سرمایه: عبارتست از حق صاحب یا صاحبان مؤسسه نسبت به داراییهای آن مؤسسه. باید دانست که در مؤسسات، سرمایه متعلق به صاحب یا صاحبان آن ناشی از سرمایه‌گذاری صاحب مؤسسه و سود حاصل از عملیات مؤسسه است که در مؤسسات فردی این سود به سرمایه اضافه می‌شود.

سرمایه در شرکتهای سهامی به صورت سهم می‌باشد که در ترازنامه باید خالص سرمایه پرداخت شده ثبت شود یعنی از کل سرمایه شرکتهای سهامی مقدار سهام تعهد شده و پذیره نویسی شده را باید کسر نمود، تا حقوق واقعی صاحبان سهام و سرمایه خالص تعیین گردد.

هزینه‌های عملیاتی و غیرعملیاتی را توضیح دهید.

مسائل

۱-۱- مانده حسابهای تجارتخانه خراسان در ۲۹ اسفند ۱۳۸۱ پس از انجام اصلاحات به شرح زیر می‌باشد.

۳۵۰,۰۰۰	فروش	۴۵,۰۰۰	ساختمان
۲۲۰,۰۰۰	خرید	۳۵,۰۰۰	حسابهای دریافتی
۲۵,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات	۷,۰۰۰	پیش پرداخت بیمه
۱۰,۰۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۵,۰۰۰	استهلاک انباشته ساختمان
۵,۰۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۳۰,۰۰۰	اثاثه
۷,۰۰۰	تخفیفات نقدی خرید	۴,۰۰۰	استهلاک انباشته اثاثه
۲۲,۰۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۷۵,۰۰۰	زمین
۳۷,۵۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۲۰,۰۰۰	سرقفلی
۱۲,۰۰۰	هزینه آگهی	۱۵,۰۰۰	صندوق
۱۱,۵۰۰	هزینه ملزومات فروشگاه	۲۲,۰۰۰	بانک
۱۱,۰۰۰	هزینه ملزومات اداری	۱۲,۰۰۰	ملزومات
۲۵,۵۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۴,۰۰۰	اسناد دریافتی
۱۳,۵۰۰	هزینه بیمه	۳۳,۰۰۰	حسابهای پرداختی
۴,۰۰۰	هزینه استهلاک اثاثه	۴۳,۰۰۰	اسناد پرداختی
۳,۰۰۰	هزینه استهلاک ساختمان	۲,۵۰۰	حقوق پرداختی
۲۳,۰۰۰	هزینه متفرقه عمومی	۷۰,۰۰۰	وام بلند مدت (سررسید ۱۳۸۸)

در صورتی که موجودی کالا در اول فروردین ۱۳۸۱ مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال و در پایان اسفند ماه مبلغ ۳۶۰,۰۰۰ ریال

باشد، همچنین مانده حساب سرمایه در اول فروردین ماه ۵۱۳,۵۰۰ ریال و برداشت ماهیانه ۵,۰۰۰ ریال باشد.

مطلوب است:

۱- تهیه صورت سود و زیان

۲- تهیه صورت سرمایه و ترازنامه به شکل T

۲-۱۱- مانده حسابهای فروشگاه شیراز در آغاز فروردین ۱۳۸۱ به شرح زیر می باشد.

فروشگاه شیراز
تراز آزمایشی
اول فروردین ماه ۱۳۸۱

بستانکار	بدهکار	شماره حساب	نام حساب
	۲۱۵,۳۰۰		صندوق
	۴۲۰,۰۰۰		بانک
	۱,۵۶۰,۰۰۰		حسابهای دریافتی
۷۸,۰۰۰			ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
	۴۸۰,۰۰۰		اسناد دریافتی
	۱۲۰,۰۰۰		پیش پرداختها
	۱۱۱,۰۰۰		ملزومات
	۱,۷۳۰,۰۰۰		موجودی کالا
	۳,۶۸۰,۰۰۰		زمین
	۴,۲۵۰,۰۰۰		ساختمان
۱,۰۰۰,۰۰۰			استهلاک انباشته ساختمان
	۱,۱۵۰,۰۰۰		وسایط نقلیه
۵۵۰,۰۰۰			استهلاک انباشته وسایط نقلیه
	۸۱۰,۰۰۰		اثاثه
۴۰۵,۰۰۰			استهلاک انباشته اثاثه
۹۱۰,۰۰۰			حسابهای پرداختی
۵۲۰,۰۰۰			اسناد پرداختی
۶۰,۰۰۰			حقوق پرداختی
۳,۳۰۰			آگهی پرداختی
۱,۰۰۰,۰۰۰			وام بلند مدت (به سررسید ۱۳۸۵)
۱۰,۰۰۰,۰۰۰			سرمایه در پایان دوره مالی
۱۴,۵۲۶,۳۰۰	۱۴,۵۲۶,۳۰۰		جمع

مطلوب است:

تهیه ترازنامه طبقه بندی شده به شکل گزارش در اول فروردین ۱۳۸۱

۳-۱۱- مانده حسابهای مؤسسه تجارتي شادان در پایان دوره مالی منتهی به ۱۳۸۶ به قرار زیر می باشد (ارقام به هزار ریال).

۴,۷۶۰	هزینه متفرقه فروش	۶,۱۵۰	صندوق
۴۸,۰۰۰	هزینه اجاره فروشگاه	۴۰,۰۰۰	بانک
۶۱,۰۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۲۵,۰۰۰	اسناد دریافتی
۲۱,۷۵۰	هزینه سوخت و روشنایی	۱۰۳,۲۵۰	حسابهای دریافتی
۱۰,۵۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۲۹۵,۰۰۰	موجودی کالا
۵۹۰,۷۲۰	خرید کالا	۷,۵۶۰	پیش پرداختها
۱۵,۹۵۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۱,۳۸۰	ملزومات
۸,۸۴۰	تخفیفات نقدی خرید	۱۵۶,۸۲۰	اثاثه

۵,۷۳۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۱۰۶,۰۰۰	استهلاک انباشته ائانه
۱۱۴,۰۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۹۵,۱۰۰	حسابهای پرداختی
۴,۱۰۰	هزینه بیمه	۳,۷۵۰	حقوق پرداختی
۵,۱۸۰	هزینه استهلاک ائانه	۲۵۱,۵۰۰	اسناد پرداختی
۱۸,۸۶۰	هزینه اجاره ساختمان اداری	۱۵۰,۶۲۰	سرمایه
۳۰,۰۰۰	هزینه‌های مالی	۶۰,۰۰۰	برداشت
۳۱۵,۰۰۰	ضمناً موجودی کالا در پایان دوره مبلغ ریال ارزیابی گردیده است.	۹۹۵,۰۰۰	فروش کالا
		۱۷,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات

مطلوب است:

- ۱- بستن حسابهای موقت در دفتر روزنامه و کل
- ۲- بستن حسابهای دائم در دفتر روزنامه و کل
- ۳- تهیه صورت سود و زیان
- ۴- تهیه ترازنامه به شکل T

۴-۱۱- مانده حسابهای مؤسسه تجارتي نور در پایان اسفند ماه ۱۳۸۱ به شرح زیر می‌باشد (ارقام به هزار ریال).

۲۵۰,۰۰۰	سرمایه	۸۷,۷۵۰	صندوق
۹۷۵,۰۰۰	فروش کالا	۱۲۰,۰۰۰	بانک
۹,۰۰۰	برگشت از فروش و تخفیفات	۵۰,۰۰۰	اسناد دریافتی
۸,۵۰۰	تخفیفات نقدی فروش	۹۷,۰۰۰	حسابهای دریافتی
۷۷۵,۰۰۰	خرید کالا	۷۵,۰۰۰	موجودی کالا در اول دوره
۱۶,۲۰۰	برگشت از خرید و تخفیفات	۸۵,۰۰۰	موجودی کالا در پایان دوره
۳,۸۰۰	تخفیفات نقدی خرید	۲,۶۰۰	ملزومات اداری
۱۰,۳۰۰	هزینه حمل کالای خریداری شده	۹,۸۰۰	پیش پرداختها
۸۳,۰۰۰	هزینه حقوق فروشندگان	۲۷,۷۵۰	ائانه اداری
۱۶,۳۰۰	هزینه تبلیغات	۱۰,۸۰۰	استهلاک انباشته ائانه اداری
۴,۸۰۰	هزینه استهلاک ائانه فروشگاه	۵۰,۰۰۰	ائانه فروشگاه
۱,۰۰۰	هزینه متفرقه فروش	۱۸,۹۰۰	استهلاک انباشته ائانه فروشگاه
۲۵,۹۰۰	هزینه حقوق کارکنان اداری	۳۵,۰۰۰	حسابهای پرداختی
۱۲,۱۵۰	هزینه اجاره	۲,۵۰۰	حقوق پرداختی
۳,۵۰۰	هزینه استهلاک ائانه اداری	۲۵,۰۰۰	اسناد پرداختی
۲,۷۵۰	هزینه بیمه		(به سر رسید ۱۳۸۳)
۱۴۰,۲۱۰	سود سپرده نزد بانکها	۹۰۰	هزینه ملزومات اداری
۳,۲۶۰	هزینه مالی	۱,۱۵۰	هزینه متفرقه اداری

مطلوب است:

- ۱- بستن حسابهای موقت در دفتر روزنامه و کل

۲- بستن حسابهای دائم در دفتر روزنامه و کل

۳- تهیه صورت سود و زیان

۴- تهیه ترازنامه به شکل گزارش

منابع و مأخذ

- ۱- استانداردهای حسابداری میانه ۱، ترمه، تهران، ۱۳۸۶.
- ۲- بزرگ اصل، موسی، حسابداری میانه - جلد اول، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۴.
- ۳- همتی، حسن، حسابداری میانه ۱، ترمه، تهران ۱۳۸۶.
- ۴- ملک آرابی، نظام الدین؛ علی مدد، مصطفی؛ اصول حسابداری؛ انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی؛ تهران؛ چاپ ۲۹؛ ۱۳۸۸.
- ۵- پورحیدری، امید، رحمانی، حلیمه، راهنمای بکارگیری استاندارد حسابداری شماره ۱۱، حسابداری داراییهای ثابت مشهود، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۶- پورحیدری، امید، راهنمای به کارگیری استاندارد شماره ۱۷، داراییهای نامشهود، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.
- ۷- بزرگ اصل، موسی، راهنمای به کارگیری استاندارد شماره ۸، حسابداری موجودی کالا، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۵.
- ۸- مدرس، احمد، شوروزی، محمدرضا، راهنمای بکارگیری استانداردهای حسابداری شماره ۴ و ۵، ذخایر بدهیهای احتمالی و داراییهای احتمالی، رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۵.
- ۹- مدرس، احمد، شوروزی، محمدرضا، راهنمای به کارگیری استانداردهای حسابداری شماره ۳، درآمد عملیاتی، سازمان حسابرسی، تهران، ۱۳۸۶.

